

2020-06-03

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.fma.b@regeringskansliet.se

Promemoria Ny associationsrätt för sparbanker

Svenska Bankföreningen, som har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget till en ny associationsrättslig reglering för sparbanker, hänvisar till det yttrande som Sparbankernas Riksförbund avgivit.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN



Hans Lindberg



Till Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
och
fi.fma.b@regeringskansliet.se

Fi2020/00910/B

REMISSYTTRANDE

över promemorian Ny associationsrätt för Sparbanker

Sparbankernas Riksförbund, Förbundet, får härmed avge yttrande över promemorian med förslag till ny associationsrättslig reglering för Sparbanker.

Förbundet har noggrant utvärderat förslaget och noterat att det finns både fördelar och nackdelar med det. Förbundet har med uppskattning noterat att flera av de synpunkter om behov av ändringar i sparbankslagen, som Förbundet framfört i skrivelse till Regeringen den 30 april 2019 har beaktats i förslaget.

Vid en samlad bedömning anser Förbundet att det finns övervägande fördelar med att behålla Sparbankslagen, istället för att genomföra förslaget. Förbundet förordar därför att Sparbankslagen behålls och att ändringar i enlighet med Förbundets förslag till Regeringen görs i sparbankslagen.

Förbundets synpunkter redovisas nedan. Först behandlas den principiella synpunkt som väger tyngst i Förbundets samlade bedömning.

Den juridiska tekniken och tillgängligheten

Den associationsrättsliga regleringen för Sparbanker finns i dag i Sparbankslagen (SpBL). Regler som är gemensamma för bank- och finansieringsverksamhet oberoende av associationsform finns i många lagar, som exempelvis lagen om bank- och finansieringsrörelse (LBF).

Förslaget innebär att Sparbankslagen avskaffas och de rent sparbanksspecifika bestämmelserna samlas i ett särskilt kapitel i LBF samt att Sparbanker i övrigt ska



tillämpa omfattande delar av lagen om ekonomiska föreningar och härutöver delar av de associationsrättsliga reglerna i LBF som gäller för kreditmarknadsföreningar.

Förbundet anser att den teknik som förslaget bygger på, väsentligen minskar överskådligheten ifråga om de associationsrättsliga bestämmelserna för Sparbanker, då dessa kommer finnas på olika ställen. Detta gäller inte bara den samlade lagstiftningen för Sparbanker, utan även inom olika ämnesdelar av regleringen. Ett exempel på detta är delen om revision. Dessa bestämmelser finns idag i 4a kap SpBL. Enligt förslaget kommer bestämmelserna om revision finnas i 10b kap och 12 kap LBF samt i 8 kap EFL. Ett annat exempel är bestämmelserna om sparbanksstämman som idag finns i 4 kap SpBL, men enligt förslaget kommer finnas i 10b kap och 12 kap LBF samt i 3 kap och 6 kap EFL. På samma sätt föreslås bestämmelserna om Sparbankens ledning i 3 kap SpBL framöver finnas i 10b kap och 12 kap LBF samt i 7 kap EFL. Samma mönster gäller även ifråga om förslagets bestämmelser om fusion, likvidation och reglemente. Förbundet är medvetet om att samma regleringsteknik används ifråga om bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar samt att den också kommer att användas när de nya associationsrättsliga reglerna för medlemsbanker träder ikraft. Förbundet bedömer emellertid att omfattningen av hänvisningar och konsekvenserna kommer att bli större för Sparbanker än vad som gäller för bankaktiebolag och kreditmarknadsbolag.

En konsekvens av hänvisningstekniken är att vissa termer i EFL behöver ges nya definitioner, vid tillämpning på Sparbanker. Enligt förslaget ska således med medlem förstås huvudman, när bestämmelser i EFL tillämpas på Sparbanker. Detta fungerar rent juridiskt tekniskt, men skapar också viss undran. Ur ett Sparbanksperspektiv finns inga likheter mellan en föreningsmedlem och en huvudman. Hänvisningstekniken skapar vidare onödiga och vilseledande frågor, ett exempel på detta är stadgandet i 6 kap 2 § EFL som handlar om föreningsstämma och rör frågan om medlem som sagt upp sitt medlemskap och frågan om medlem som uteslutits. En huvudmans uppdrag är inte att likställas med ett medlemskap som kan sägas upp och en huvudman kan heller inte bli föremål för uteslutning ur Sparbanken. Trots detta är omfattas sagda bestämmelse i EFL, av de regler som enligt förslaget ska gälla för Sparbanker.

Hänvisningstekniken bidrar till att göra regleringen mindre tillgänglig och mer abstrakt. Konsekvenserna av omfattningen av hänvisningsregler är således inte bara att regleringen blir tekniskt svårare att överblicka, utan att det också blir svårare att omedelbart förstå syfte och ändamål med reglerna. Denna aspekt är mycket viktig och har avgörande betydelse för Förbundets inställning till förslaget som helhet.

Förbundet har länge noterat hur tekniken med hänvisningar blir allt vanligare i svensk rätt och antar att det är eu-rättens teknik som influerar lagstiftaren. Enligt Förbundet är det olyckligt om lagstiftningen i Sverige utvecklas i samma riktning, eftersom det



riskerar göra dem som har att efterleva rättsreglerna beroende av experter för att tolka regleringen.

Förbundet finner det härutöver märkligt att Sparbanker föreslås tillämpa delar av den reglering som primärt avser kreditmarknadsföreningar. Antalet Sparbanker i landet jämfört med antalet kreditmarknadsföreningar borde istället föranleda en ordning där kreditmarknadsföreningar tillämpar regler som primärt vore avsedda för Sparbanker.

Förbundet har i analysen av förslaget även undersökt om det skulle vara lämpligare att göra hänvisningar till relevanta delar av aktiebolagslagen istället för föreningslagen, för att på så sätt minska omfattningen av bestämmelser till vilka hänvisning görs. Förbundet har funnit att ett sådant arrangemang inte skulle leda till bättre överskådlighet och bota de ovan beskrivna problemen med hänvisningar till föreningslagen. Vidare skulle olägenheten med vissa definitioner bestå. Ett exempel på det är olika bestämmelser om aktieägare, som inte alltid skulle passa beträffande huvudmän och således skulle föranleda behov av undantag vid tillämpning på Sparbanker.

Utöver dessa övergripande och principiellt betydelsefulla synpunkter, har Förbundet följande synpunkter på mer specifika komponenter i förslaget. Synpunkterna nedan bygger på förutsättningen att förslaget genomförs.

Ändrad omfattning av reglering

Förbundet noterar att omfattningen av lagregler för Sparbanker generellt ökar genom förslaget, eftersom de relevanta kapitlen i föreningslagen innehållsmässigt är mer omfattande än Sparbankslagen.

Ifråga om sparbanksstämman innehåller förslaget nya bestämmelser om ombud, poströstning och biträde. Förbundet finner dessa bestämmelser praktiskt värdefulla och vill föreslå att de införs i Sparbankslagen, i det fall förslaget inte genomförs.

Förslaget innehåller emellertid också bestämmelser som enligt Förbundets uppfattning inte borde införas för Sparbanker. Ett sådant exempel är bestämmelserna om fullmäktige i 6 kap 41 – 46 §§ EFL. Enligt Förbundet är dessa bestämmelser utpräglat föreningsbetonade och saknar plats i sparbanksverksamhet. De bör därför slopas, såvitt avser Sparbanker.

Detsamma gäller enligt Förbundet med avseende på bestämmelserna i föreningslagen om investeringar i medlemmar, se t ex 6 kap 3 § EFL. Dessa bestämmelser gäller enligt 12 kap 1a § LBF inte för kreditmarknadsföreningar, men någon motsvarande bestämmelse som exkluderar dessa bestämmelser från



tillämpning på Sparbanker förefaller inte finnas i förslaget. Förbundet menar att bestämmelser om investerande medlemmar inte ska finnas beträffande Sparbanker, för vilka medlemmar uteslutande utgörs av huvudmän. Samma uppfattning görs gällande beträffande bestämmelserna i 6 kap 47 § EFL om talerätt såvitt den avser innehavare av förlagsandelar - sådana finns ju inte heller i en Sparbank.

Förbundet noterar också att bestämmelserna om lekmannarevisorer i 4b kap SpBL inte överförs till den föreslagna nya regleringen och följaktligen slopas. Förbundet delar den uppfattning som redovisas i förslaget, om att bestämmelserna inte behöver föras över till LBF. Förbundet har heller inget att invända mot ett slopande av dessa bestämmelser i Sparbankslagen, i det fall förslaget inte genomförs.

Ifråga om definitioner, anser Förbundet att förslaget till 10b kap 2 § LBF för tydlighets skull även bör innehålla en förklaring om att med ekonomisk förening avses Sparbank.

När det sedan gäller området för revision, får Förbundet ifrågasätta om bestämmelserna i 8 kap 22 § EFL om särskilt revisionsorgan ska vara gällande för Sparbanker. Enligt Förbundets uppfattning är dessa bestämmelser inte avsedda för kreditinstitut.

Förbundet noterar också att Bolagsverket enligt förslaget ges befogenheter som enligt Förbundet istället borde ges till Finansinspektionen, t ex enligt bestämmelser i föreningslagen om medrevisor och särskild granskare. Härutöver konstaterar Förbundet att föreningslagens bestämmelser om skifte i likvidation inte torde kunna tillämpas på Sparbanker, eftersom kravet på att ett överskott ska användas till allmännyttiga ändamål inte finns i föreningslagen.

VD:s roll

Förbundet konstaterar att de synpunkter beträffande VD:s roll som Förbundet framfört i skrivelsen till regeringen, har hörtsammats i förslaget. Enligt förslaget måste således en VD i en Sparbank inte vara styrelseledamot i Sparbanken och vidare ska inte hinder för vederbörande finnas att vara styrelseledamot i värdepappersbolag. Förbundet uppskattar förslaget i denna del.

Huvudmän

Förbundet aktualiserade flera frågor om ändrade lagregler beträffande huvudmän i Sparbank, i skrivelsen till Regeringen. Förbundet konstaterar med uppskattning att Förbundets förslag om att antalet huvudmän i en Sparbank ska vara 20, har beaktats i förslaget. Förbundet finner det samtidigt problematiskt att förslaget bygger på att



ordningen med kommunalt utseende av huvudmän bibehålls. Förbundet vidhåller uppfattningen att det kommunala utseendet av huvudmän är otidsenligt och inte tjänar det syfte som bestämmelserna en gång var avsedda för. Som redogjorts för i Förbundets skrivelse till Regeringen, förekommer det missuppfattningar hos kommuner om huvudmannaupdragets ändamål och vilka kvalifikationer som behöver beaktas vid utseende av huvudmän. Förbundet har också erfarit att flera kommuner gärna skulle befrias från plikten att utse huvudmän, eftersom de funnit uppgiften svår att genomföra på ett bra sätt.

Förbundet vill särskilt framhålla att Förbundets förslag till ändring av huvudmannainstitutet, är tänkt som en helhet i vilken de ingående komponenterna är beroende av varandra, för att förslaget ska få avsedd verkan. Det finns därför från Förbundets sida inget önskemål om att begränsa antalet huvudmän om ordningen med det kommunala utseendet ska bestå. Då förslaget bygger på förutsättningen att bibehålla ordningen med kommunalt utseende av huvudmän, önskar Förbundet att ingen ändring ska göras i bestämmelsen om antal huvudmän i Sparbank.

Om Regeringen trots detta skulle anse att bestämmelserna om kommunalt utseende av huvudmän ska bibehållas, så menar Förbundet att bestämmelserna om tillämpning av proportionellt valsätt, under alla förhållanden behöver slopas. Förbundet ställer sig samtidigt positivt till en vidare utredning av huvudmannafrågorna, om Regeringen inte är beredd att ändra förslaget i denna del.

Förbundet anförde i skrivelsen till Regeringen också att huvudmän bör ha rätt till ersättning för nedlagt arbete i uppdraget. I promemorian sägs att en huvudman enligt sparbankslagen har rätt till ersättning för deltagande i sparbanksstämman och att det inte framkommit tillräckliga skäl för att utvidga huvudmännens rätt till ersättning. Förbundet vidhåller uppfattningen att Sparbankslagen inte ger huvudmän någon rätt till ersättning, utan endast en rätt att ta emot ersättning för vissa delar av uppdragets utförande, under förutsättning att hinder inte finns för Sparbanken att ge huvudmännen ersättning. Oavsett detta noterar Förbundet att enligt förslaget ska huvudmän ges rätt till ersättning (10b kap 7 § 2 st LBF). Såvitt Förbundet kan förstå innebär förslaget därför en ändring av gällande rätt, trots det som sägs i promemorian. Förbundet tycker att ändringen är bra, men anser samtidigt att huvudmän utöver vad som omfattas av förslaget, bör ha rätt till ersättning för deltagande i huvudmannamöten och för inläsning av material inför sparbanksstämma och huvudmannamöten, och att förslaget bör ändras i enlighet med detta.



Huvudmännen är representanter för insättarna med ändamål att övervaka Sparbankens förvaltning. Huvudmännen har således en principiellt fundamental uppgift att utföra för insättarnas räkning och utgör en hörnsten i Sparbanksidén. Huvudmännens uppdrag är därmed mer omfattande än själva deltagandet i sparbanksstämman. Förbundet anser mot denna bakgrund att beskrivningen av huvudmännens uppdrag och funktion behöver göras tydligare, än vad som görs i det korta förslaget i 10b kap 7 § 1 st LBF.

Ombildning till bankaktiebolag

Förbundet noterar med uppskattning det som sägs i promemorian om omfattningen av Finansinspektionens prövning av en ansökan om att verkställa en ombildning. Trots detta menar Förbundet att frågan är tillräckligt betydelsefull för att även kunna bli föremål för reglering i lagen. Förbundet anser således att bestämmelsen i föreslagets 10b kap 27 § 2 st om Finansinspektionens prövning av en ansökan om tillstånd att verkställa ombildningen, bör kompletteras med en förklaring om att prövningen ska baseras på förutsättningen att den ombildade Sparbanken redan uppfyller gällande verksamhetskrav.

Författningar om tillverkning av minnes och jubileumsmynt.

Förbundet delar den uppfattning som uttrycks i promemorian och anser att författningarna är föråldrade och kan upphävas.

Stockholm den 3juni 2020

SPARBANKERNAS RIKSFÖRBUND

Ewa Andersen
Verkställande Direktör

Bengt Nordström